

Součást věci

Součástí věci je vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být odděleno, aniž by se tím věc znehodnotila. Znehodnocením nemusí být jen ztráta hodnoty peněžní, nýbrž může jít i o znehodnocení funkční, estetické či jiné. Znehodnocením se míní stav, kdy hlavní věc v porovnání se stavem před oddělením její součásti slouží svému původnímu účelu méně kvalitně nebo mu nemůže sloužit vůbec. Součástí věci se může stát i původně samostatná věc, je-li spojena s jinou věcí. Zpravidla půjde o fyzické spojení, nelze však zcela vyloučit, že jedinou věcí v právním smyslu mohou být věci, které takto spojeny nebudou. Nutnou podmínkou pro to, aby původně samostatná věc mohla být v případě volnějšího spojení s jinou věcí považována za součást věci je, aby nadále byla v samostatných funkčních vazbách pouze s touto jedinou věcí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 33 Odo 351/2002-88, ze dne 30.7.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců a) R. L. a b) V. L., obou zastoupených JUDr. M. R., advokátem, proti žalovaným 1. M. J. a 2. J. J., oběma zastoupeným JUDr. A. P., advokátkou, o zaplacení 200 000 Kč, vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 14 C 157/96, o dovolání žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. ledna 2002 č. j. 47 Co 162/99-74, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 15. ledna 2002 č. j. 47 Co 162/99-74 se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 27. dubna 1999 č. j. 14 C 157/96-53 uložil žalovaným zaplatit žalobcům společně a nerozdílně částku 200 000 Kč s 18,5% úrokem z prodlení od 16. 4. 1996 do zaplacení, zamítl žalobu v části, v níž se žalobci domáhali zaplacení 18,5% úroku z prodlení z žalované částky za dobu od 1. 3. 1996 do 15. 4. 1996, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Rozhodl tak o uplatněném nároku žalobců na zaplacení kupní ceny movitých věcí, když zjistil, že mezi účastníky byla dne 21. 7. 1995 uzavřena kupní smlouva o prodeji souboru movitých věcí, v níž se žalovaní zavázali zaplatit kupní cenu 200 000 Kč ve sjednané lhůtě. Okamžikem, kdy žalobci splnili svoji povinnost odevzdat žalovaným předmět koupě, vznikla žalovaným povinnost zaplatit kupní cenu. Pokud žalovaní tuto povinnost nesplnili, porušili závazek dohodnutý v uvedené smlouvě.

K odvolání žalovaných Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 15. ledna 2002 č. j. 47 Co 162/99-74 změnil rozsudek soudu prvního stupně v jeho vyhovujícím výroku tak, že žalobu, aby žalovaní byli zavázáni zaplatit žalobcům společně a nerozdílně částku 200 000 Kč s 18,5% úrokem z prodlení od 16. 4. 1996 do zaplacení, zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, neztotožnil se však s jeho právním závěrem, pokud jde o platnost uzavřené kupní smlouvy ve smyslu § 588 a násl. občanského zákoníku (dále jen „ObčZ“). Odvolací soud konstatoval, že do souboru věcí movitých, který měl tvořit předmět koupě, byla zahrnuta mimo jiné „váha ocelová stojatá do 500 kg“. K charakteru této věci se obě strany vyjádřily při jednání tak, že se jednalo o zařízení zabudované pevně do podlahy nemovitosti, ve které se prodejna nacházela. Demontovat tuto váhu bylo možno pouze rozbouřením betonové podlahy.

Ze smlouvy o budoucí smlouvě ze 7. 7. 1995 odvolací soud dále zjistil, že účastníci uzavřeli také kupní smlouvu o převodu nemovitosti - budovy prodejny potravin čp. 386 v B., ulice K. (or. č. 61). Na základě těchto zjištění odvolací soud dospěl k právnímu závěru, že „váha, zabudovaná pevně do betonové podlahy patří dle povahy předmětu koupě (prodejna potravin) k této nemovitosti a není ji možno bez znehodnocení nemovitosti (zničení betonové podlahy) od nemovitosti oddělit. Pokud byla tato věc zahrnuta do souboru věcí movitých, které měly být předmětem koupě za celkovou kupní cenu 200 000 Kč, učinil odvolací soud závěr ohledně neplatnosti takového právního úkonu ve smyslu § 37 odst. 2 ObčZ, neboť mezi věci movité tvořící soubor, byla zahrnuta věc, která svým právním charakterem nebyla věcí samostatnou (tvořila součást nemovitosti shora označeného domu) a není ji možno s ohledem na ujednání o ceně ze smlouvy oddělit (§ 41 ObčZ“).

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalobci dovolání, neboť podle jejich názoru rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci [dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř.] a toto rozhodnutí současně vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování [dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř.]. Dovolatelé poukázali především na kontraktační proces při převádění vlastnictví prodejny potravin se zařízením. Nejprve s žalovanými uzavřeli smlouvu o budoucí kupní smlouvě, v níž se v konkrétním termínu zavázali uzavřít kupní smlouvu na nemovitosti (prodejnu potravin) a současně na věci movité, tj. zařízení této prodejny. Ve sjednaném termínu pak skutečně uzavřeli v advokátní kanceláři JUDr. P. kupní smlouvu o prodeji nemovitosti, a téhož dne si pak sami mezi sebou sepsali a podepsali dohodu o prodeji vybavení této prodejny; tuto dohodu současně prohlásili za součást kupní smlouvy uzavřené v advokátní kanceláři JUDr. P. Oba právní úkony účastníků, tj. kupní smlouvu o prodeji nemovitosti a dohodu o prodeji věcí movitých je přitom nutno posuzovat jako jeden nedílný celek, vyjadřující shodnou vůli účastníků, když tyto úkony byly účastníky učiněny svobodně, vážně, určitě a srozumitelně. Dovolatelé dále namítli, že odvolací soud nesprávně posoudil otázku, co je a co není součástí věci ve smyslu § 120 ObčZ a v důsledku toho i nesprávně dovodil, že je kupní smlouva o prodeji movitých věcí podle § 37 odst. 2 ObčZ neplatná, a současně napadli zjištění odvolacího soudu, podle něhož v případě „váhy ocelové stojaté do 500 kg“ jde o zařízení zabudované do podlahy nemovitosti, jež lze demontovat pouze rozbouráním podlahy. Uvedli, že tuto váhu koupili poté, co byla prodejna potravin připravena k prodeji a zasunuli ji do vykopané a vybetonované šachty, a to bez jakékoliv montáže či provádění jejího pevného spojení se zemí. Váha byla volně uložena, při větším úklidu v prodejně se běžně vysunovala za účelem jejího čištění. Že jde o typ váhy mobilní nevyžadující pevné spojení se zemí, prokazuje i dovolateli přiložená fotokopie prospektu této váhy. To, že lze váhu demontovat pouze rozbouráním podlahy, tvrdili u odvolacího řízení pouze žalovaní. Otázku, zda váha, popř. nerez dřezy jsou věcmi samostatnými, měl odvolací soud řešit dalším dokazováním - svědky, znaleckým posudkem, event. rozsudek soudu prvního stupně zrušit a uložit mu provedení dalšího dokazování. V tom, že odvolací soud takto nepostupoval, spatřují dovolatelé důvod svého dovolání daný § 241 odst 3 písm. c) o. s. ř.

Žalovaní se k dovolání nevyjádřili

Podle části dvanácté hlavy I bodu 17 zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31.12. 2000 - dále opět jen „o. s. ř.“).

Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, oprávněnými osobami a že je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a odst. 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Nejvyšší soud nejprve zkoumal, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o. s. ř., popřípadě jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Tyto vady, k nimž dovolací soud přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu nepodávají a ani žalobci netvrdí, že by řízení těmito vadami trpělo.

Ve smyslu § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. je dovolací soud vázán dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatelé obsahově vymezili.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval uplatněným dovolacím důvodem podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř., tedy že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Obsahem této námítky je tvrzení dovolatelů, že „váha ocelová stojatá do 500 kg“ je typem váhy mobilní, která nevyžaduje pevné spojení se zemí, což mohl odvolací soud zjistit, pokud by provedl řádné dokazování.

Dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. se nepojí s každou námitkou účastníka ke zjištěnému skutkovému stavu; pro dovolací řízení jsou významné jen ty námitky, jejichž obsahem je tvrzení, že skutkové zjištění, ze kterého napadené rozhodnutí vychází, nemá v provedeném dokazování v podstatné části oporu, a které jsou způsobilé zpochybnit logiku úsudku soudu o tom, co bylo dokazováním zjištěno, eventuálně ty námitky, z nichž plyne, že soud z logicky bezchybných dílčích úsudků (zjištění) učinil nesprávné (logicky vadné) skutkové závěry. Skutková podstata vymezující dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. obsahuje dvě podmínky. První splní dovolatel tím, že namítá, že soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplývaly, ani jinak nevyšly za řízení najevo, nebo že soud naopak pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo. Druhá z uvedených podmínek je splněna výhradou, že v hodnocení důkazů, popřípadě poznatků, které vplynuly z přednesů účastníků, nebo které vyšly jinak najevo, je - z hlediska jejich závažnosti, zákonnosti, pravdivosti či věrohodnosti - logický rozpor, nebo že výsledek hodnocení

důkazů neodpovídá tomu, co mělo být zjištěno způsobem vyplývajícím z ustanovení § 133
Vždy přitom musí jít o skutečnosti významné pro (následné) právní posouzení věci.

až 135 o. s. ř.

V daném případě není námitka dovolatelů, že skutkové zjištění odvolacího soudu, že předmětná váha je pevně zabudovaná do betonové podlahy a lze ji demontovat pouze rozbouráním podlahy, nemá oporu v provedeném dokazování, opodstatněná. Zástupce dovolatelů při jednání odvolacího soudu dne 15. ledna 2002 uvedl, že „váha ocelová byla zabudována do podlahy této místnosti“ a dále k doplnění spojení ocelové váhy s podlahou uvedl, že „železná konstrukce této váhy je zabetonována do podlahy... Demontovat váhu lze rozbouráním podlahy“. Právní zástupkyně žalovaných pak „s doplněním tvrzení žalobců ohledně spojení některých věcí movitých s nemovitostí“ vyslovila souhlas (viz čl. 71 verte). Pokud z uvedených tvrzení žalobců i žalovaných učinil odvolací soud shora uvedené skutkové zjištění, má tento jeho závěr oporu v provedeném dokazování. Soudní řízení je ovládané podle platné úpravy zásadou dispoziční a projednací, jež svěřuje odpovědnost za prokázání skutkových tvrzení přímo účastníkům. Zákon přitom počítá s tím (§ 120 odst. 4 o. s. ř.), že skutková zjištění soudu mohou mít svůj původ v nesporných tvrzeních účastníků, kteří tím projevují vůli omezit dokazování jen na ty skutečnosti, které zůstávají mezi nimi spornými. Odvolací soud proto neměl žádný důvod provádět další dokazování ohledně pevného spojení předmětné váhy s nemovitostí, pokud účastníci učinili skutková zjištění týkající se spojení váhy s nemovitostí nespornými a sami žalobci k prokázání tohoto tvrzení nenabídlí soudu žádné důkazy. Z uvedeného je zřejmé, že ke svým skutkovým zjištěním dospěl odvolací soud postupem, který byl v souladu s občanským soudním řádem, a dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. není dán. K tvrzením žalobců v dovolání ohledně mobility váhy a k označeným důkazům k prokázání těchto tvrzení nemohl Nejvyšší soud přihlížet, neboť v dovolacím řízení nelze nové skutečnosti a důkazy uplatňovat..

Nejvyšší soud se dále zabýval druhým uplatněným dovolacím důvodem, který je vymezen v § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., podle něhož lze podat dovolání, pokud napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně vyložil, popřípadě ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Vzhledem k tomu, že je dovolací soud, jak již bylo výše zmíněno, podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil, byla dovolacímu přezkumu podrobena otázka, zda je správný právní závěr odvolacího soudu, podle kterého je ocelová váha do 500 kg součástí nemovitosti, v níž se nachází, takže jejím zařazením mezi věci movité tvořící soubor s nedělitelnou cenou všech převáděných věcí se stala tato smlouva s ohledem na § 37 odst. 2 a § 41 ObčZ neplatnou. Nejvyšší soud dále posoudil námitku dovolatelů, že smlouva o převodu nemovitosti i smlouva o prodeji věcí movitých tvořily jeden celek.

Podle § 120 odst. 1 ObčZ je součástí věci vše, co k ní podle její povahy náleží a nemůže být odděleno, aniž by se tím věc znehodnotila.

Právní institut součástí věci je zákonným vyjádřením skutečnosti, že existují věci, jakožto hmotné předměty, které lze z hlediska právní teorie charakterizovat jako věci složené, tedy věci, které jsou vnitřně strukturovány a tvořeny relativně samostatnými částmi více nebo méně vzájemně spojenými. Zákon staví samostatnost věci ve vztahu k věci jiné na dvou kritériích: 1) na vzájemné sounáležitosti věcí a 2) na míře jejich oddělitelnosti. První kritérium představuje spíše subjektivní rovinu, neboť „to, co k věci podle její povahy náleží“ se určuje do značné míry podle lidských zvyklostí, zkušeností a norem vztahujících se ke konkrétní věci. Míra sounáležitosti se pak posuzuje prostřednictvím povahy té věci, která je považována za věc podstatnější, určující a tedy ve vztahu více věcí za věc tzv. hlavní. Zákonný text touto obecnou úpravou dává prostor k individuálnímu posouzení, jaké vlastnosti věc hlavní vykazuje, aby odtud bylo možno odvíjet úvahy, zda jiná relativně samostatná věc k ní „patří“ natolik neodmyslitelně, že nemůže již být považována za věc odlišnou. Druhé kritérium je více objektivní a sleduje spojení věcí především ve smyslu fyzickém. Formulace „nemůže být oddělena, aniž by se tím věc znehodnotila“ však nevylučuje možnost faktické separace věcí, naopak vlastně v důsledcích jejich oddělení spatřuje měřítko samostatnosti věcí. Charakter „oddělení“ zákon nestanoví a tedy nutně tento pojem musí zahrnovat celou škálu způsobů od přímých zásahů do hmotné podstaty věci (např. vybourání vestavěných oken domu), přes manipulaci neničící podstatu věci (např. odmontování kola automobilu), po pouhé volně proveditelné odnětí věci (např. odnesení bezdrátového sluchátka od telefonního aparátu). Definici součástí věci pak z tohoto pohledu vyhovují ty případy, kdy oddělení kterýmkoliv z uvedených způsobů znamená pro věc hlavní (nikoliv též pro její oddělovanou součást) újmu na její hodnotě. Znehodnocením nemusí být ovšem jen ztráta hodnoty peněžní (byť ta bývá zpravidla výsledným odrazem ztráty jakýchkoliv jiných hodnot), nýbrž může jít i o znehodnocení funkční, estetické či jiné. Jinými slovy řečeno se znehodnocením míní stav, kdy hlavní věc v porovnání se stavem před oddělením její součásti slouží svému

původnímu účelu méně kvalitně nebo mu nemůže sloužit vůbec. Součástí věci se může stát i původně samostatná věc, je-li spojena s jinou věcí. Zpravidla půjde o fyzické spojení, nelze však zcela vyloučit, že jedinou věcí v právním smyslu mohou být věci, které takto spojeny nebudou (například sluchátko bezdrátového telefonního přístroje). Nutnou podmínkou pro to, aby původně samostatná věc mohla být v případě volnějšího spojení s jinou věcí považována za součást věci je, aby nadále byla v samostatných funkčních vazbách pouze s touto jedinou věcí. (srov. rozsudky Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. července 1999 sp. zn. 25 Cdo 770/98 a ze dne 27. 4. 2000 sp. zn. 22 Cdo 2548/98).

V posuzované věci je předmětem sporu ocelová váha, která byla podle skutkových zjištění odvolacího soudu pevně zabetonována do podlahy prodejny potravin (nemovitost má i obytnou část). Za účelem posouzení naplnění prvního výše zmíněného kritéria sounáležitosti předmětného domu a váhy je nutno položit si otázku, zda může být tato nemovitost užívána i bez váhy. Na tuto otázku nelze odpovědět než kladně. Přestože váha nebyla umístěna v obytné části domu a sloužila provozu prodejny potravin, žádná funkční vazba ve vztahu obou věcí není dána, také prodejna potravin ke svému provozu nepotřebuje nezbytně tak rozměrnou váhu, o jakou se jedná v posuzované věci. Je nepochybné, že demontáží váhy (tedy oddělením ve smyslu § 120 odst. 1 ObčZ) by předmětný dům, včetně prodejny potravin, mohl být plnohodnotně užíván, aniž by došlo k omezení jeho funkce. První podmínka stanovená v § 120 ObčZ, aby jedna věc byla posuzována jako součást druhé věci, tedy v této věci splněna není. Dále je nutno se zabývat druhým kritériem - míry oddělitelnosti obou věcí tak, aby nedošlo ke znehodnocení věci hlavní. V řízení bylo zjištěno, že váha byla pevně zabudovaná do podlahy prodejny potravin. K oddělení váhy by bylo tedy nezbytné betonovou podlahu v okolí váhy vybourat a poté vzniklé narušení podlahy opravit. Stav nemovitosti po vybourání váhy by však nepochybně nevyvolal stav funkčního znehodnocení rodinného domu, zásadní finanční či estetické ztráty. Nelze při porovnání stavu před oddělením váhy a po jejím oddělení říci, že dům by po oddělení váhy sloužil svému účelu méně kvalitně nebo že mu nemůže sloužit vůbec. Lze tedy uzavřít, že ani druhá podmínka stanovená v § 120 ObčZ za účelem posouzení, že jedna věc je součástí věci druhé, není v projednávané věci naplněna. Za této situace nejsou naplněny podmínky § 120 odst. 1 ObčZ a Nejvyšší soud dospěl k závěru, že předmětná váha ocelová do 500 kg není s nemovitostí, v níž se nachází, natolik funkčně spjata, že by byla její součástí. Odvolací soud, pokud v napadeném rozsudku dospěl k jinému právnímu závěru, posuzoval věc v rozporu se zákonem.

Opodstatněná však není námitka dovolatelů, že smlouvu o prodeji nemovitostí a smlouvu o prodeji věcí movitých je nutno posuzovat jako jeden nedílný celek. Na skutečnosti, že jde o samostatné právní úkony, nemění nic ani okolnost, že k uzavření obou těchto smluv se účastníci zavázali ve smlouvě o smlouvě budoucí ze dne 7. 7. 1995. Na tom, že je naplněn dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., však tento závěr nic nemění.

Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 1 věty za středníkem o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)